Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 563/2016 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lukio-opintojen edellyttämistä laitehankinnoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Paavo Arhinmäen /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 563/2016 vp:

> *Onko ministeriön syytä ohjeistaa kuntien sosiaalitoimistoja lukio-opintojen muuttuneista tarpeista laitehankintojen suhteen?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Opetus lukiossa on lukiolain (629/1998) 28 §:n mukaan opiskelijalle maksutonta. Opiskelun edellyttämät, opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut oppimateriaalit, työvälineet, laitteet ja muut tarvikkeet eivät sisälly lukiokoulutuksen maksuttomaan opetukseen. Lukion opetussuunnitelman perusteista annetun opetushallituksen määräyksen (60/011/2015) mukaan ”Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä eri muodossa esitetyn informaation hankintaan ja arviointiin sekä uuden tiedon tuottamiseen ja jakamiseen. Opiskelijat vastaavat itse henkilökohtaiseen opiskelukäyttöön tarkoitettujen työvälineiden, laitteiden ja materiaalien hankinnasta, ellei koulutuksen järjestäjä niitä tarjoa.”

On kuitenkin myös mahdollista, että koulutuksen järjestäjä hankkii opiskelijoiden käyttöön tällaisia laitteita ja oppimateriaaleja. Tällöin se voi halutessaan periä opiskelijoilta niiden käytöstä maksun todellisten hankinta- ja tuotantokustannusten mukaisesti edellyttäen, että laitteet ja oppimateriaalit jäävät koulutuksen päätyttyä opiskelijalle. Opiskelijalle pitää aina antaa mahdollisuus hankkia oppimateriaalit ja tarvikkeet itse, jolloin niistä ei ole oikeutta periä maksuja.

Monet lukiot ovatkin varautuneet lainaamaan koulun tietokoneita niille opiskelijoille, joilla ei ole mahdollisuutta hankkia omaa konetta. Opiskelijalla ei kuitenkaan ole subjektiivista oikeutta saada lukioltaan konetta opiskelukäyttöönsä, vaan hän itse vastaa viimekädessä siitä, että hänellä on tietokone käytettävissä lukio-opintojensa aikana.

Ylioppilastutkintolautakunta tiedottaa tutkinnon uudistumisesta ja tutkinnon kokeissa käytettävästä teknologiasta itsenäisesti.

Suomen Kuntaliiton kartoituksen (2014) mukaan kaikki kunnat ovat tietoisia ylioppilaskirjoitusten sähköistämisestä ja noin 38 % niistä oli tuolloin jo hankkinut henkilökohtaisia tietokoneita opiskelijoilleen. Suhteellisen harvat koulutuksen järjestäjät vaativat opiskelijoita hankkimaan omia tietokoneita opiskelukäyttöön (8 %). On verraten yleistä että opiskelijoilla on omat tieto-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 563/2016 vp

koneet (61 %) opiskelukäytössä. Selvityksessä laskettiin, että jos kaikille lukion opiskelijoille hankitaan uusi tietokone, kustannuksia aiheutuisi vuosittain n. 10 - 17,5 milj. euroa.

Toimeentulotukilain (1412/1997) tarkoittama toimeentulotuki on sosiaalihuoltoon kuuluva viimesijainen taloudellinen tuki, jonka avulla turvataan vähintään perustuslaissa tarkoitettu välttämätön toimeentulo sekä edistetään henkilön tai perheen itsenäistä selviytymistä. Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta.

Toimeentulotukilain tarkoittama ensisijainen toimeentulojärjestelmä on opiskelijan kohdalla opintotukilain (65/1994) mukainen opintotuki, joka on tarkoitettu kattamaan opiskeluaikaiset opinto- ja toimeentulokustannukset. Toimeentulotukilain näkökulmasta ensisijainen ratkaisu on myös se, että opiskelija käyttää hyväksi koulun, kunnan ja muiden toimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia saada asetetut vaatimukset täyttävä tietokone opiskelua varten.

Oikeus toimeentulotukeen on toimeentulotukilain mukaan jokaisella tuen myöntämisen edellytysten täyttyessä. Mikäli opiskelija joutuu tilanteeseen, jossa hän ei käytännössä saa opintotukea tai hänellä ei ole riittävästi muita tuloja tai varoja käytettävissä omaan tai perheensä elatukseen, kunta on velvollinen myöntämään toimeentulotukea opiskelijalle samoin perustein kuin muullekin avun tarpeessa olevalle. Lukiossa päätoimisesti opiskelevan lapsen tarvetta toimeentulotukeen harkitaan osana perheen toimeentulotuen päätöksentekoa. Muun muassa tietokoneen hankinnasta aiheutuvat kulut kuuluvat täydentävän toimeentulotuen menoryhmään, ja tällainen erityismeno voidaan ottaa asiakkaan tilanteesta riippuen huomioon toimeentulotukilaskelmassa tarpeellisen suuruisena. Tarve voidaan huomioida myös harkittaessa ehkäisevän toimeentulotuen myöntämistä.

Sosiaali- ja terveysministeriön laatiman toimeentulotukilain soveltajille tarkoitetussa oppaassa (Julkaisu 2013:4) käsitellään muun muassa opiskelijaa toimeentulotuen asiakkaana. Oppaassa ei eritellä tässä yhteydessä opintojen kannalta välttämättömäksi katsottavia opintovälineitä, vaan kunta tekee sille lain mukaan kuuluvan päätöksen käyttäen kunkin tuenhakijan kohdalla yksilö- ja perhekohtaista harkintaa.

Helsingissä 29.11.2016

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula